

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๖
วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอุดม รัฐอมฤต	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายวรชิต สิงหเสนี	(ลาการประชุม)
-------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้อรอด

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นางสุรางคณา วายุภาพ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันอังคาร ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗ วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙ วันศุกร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ....

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหาร รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารได้กำหนดกรอบการพิจารณาเป็นสองส่วน โดยส่วนที่หนึ่งเป็นการศึกษารูปแบบโครงสร้างในระดับการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี และส่วนที่สองเป็นการศึกษารูปแบบโครงสร้างในระดับการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งคณะอนุกรรมการอยู่ในระหว่างการพิจารณาศึกษาในส่วนนี้

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหาร รายงานเพิ่มเติมว่า ที่ประชุมได้ให้คณะอนุกรรมการศึกษารูปแบบที่มาของนายกรัฐมนตรีในประเทศไทยว่ามีข้อจำกัดหรือจุดอ่อนอย่างไรบ้าง และมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไรนั้น คณะอนุกรรมการจึงได้พิจารณาศึกษาและมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า ระบบรัฐสภาที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย คือ ระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาซึ่งนายกรัฐมนตรีควรมีที่มาจากทางเลือกตั้งต่อไปนี้

๑. นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
๒. นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากบุคคลใดๆ ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
๓. นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากผู้ที่มีชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี

ทางเลือกที่ ๑ นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเทศที่ใช้รูปแบบดังกล่าว คือ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์ ส่วนประเทศไทยได้ใช้รูปแบบนี้ในรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญ ๒๕๐๗ รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ทางเลือกที่ ๒ นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากบุคคลใดๆ ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งบุคคลนั้นอาจเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเทศที่ใช้รูปแบบดังกล่าว คือ สหราชอาณาจักร ส่วนประเทศไทยได้ใช้รูปแบบทางเลือกที่ ๒ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๐๒ รัฐธรรมนูญ ๒๕๑๑ รัฐธรรมนูญ ๒๕๑๕ รัฐธรรมนูญ ๒๕๑๙ รัฐธรรมนูญ ๒๕๒๐ และธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ๒๕๓๔

ทางเลือกที่ ๓ นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากผู้ที่มีชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็น นายกรัฐมนตรี ซึ่งพรรคการเมืองต้องกำหนดบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีอย่างน้อยหนึ่งคนขึ้นไปและ พรรคการเมืองต้องจัดแจ้งรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประเทศ ที่ใช้รูปแบบดังกล่าว คือ ประเทศอิสราเอล (ช่วง ค.ศ. ๑๙๙๙ ถึง ค.ศ. ๒๐๐๑) ส่วนประเทศไทยไม่เคยใช้ รูปแบบดังกล่าว โดยข้อดีของรูปแบบทางเลือกที่ ๓ คือ นายกรัฐมนตรีจะมาจากความเห็นชอบของสภา และประชาชนจะทราบรายชื่อผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนตัดสินใจลงคะแนน ส่วนข้อเสีย คือ เมื่อประเทศ อยู่ในภาวะวิกฤติผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะถูกจำกัดตามรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอไว้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประชาชนอาจไม่มีความเข้าใจในรูปแบบดังกล่าว

สำหรับประเด็นความสัมพันธ์ของฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัตินั้น คณะอนุกรรมการมีข้อสรุป เบื้องต้น คือ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการยุบสภา และสภามีอำนาจตั้งกระทู้ถาม รวมทั้งเสนอญัตติขอเปิด อภิปรายไม่ไว้วางใจได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- รูปแบบทางเลือกที่ ๓ มีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งประชาชนจะทราบว่าเมื่อตัดสินใจ เลือกพรรคการเมืองใดแล้วบุคคลใดจะได้เป็นนายกรัฐมนตรี

- จุดอ่อนของรูปแบบทางเลือกที่ ๓ คือ พรรคการเมืองขนาดใหญ่จะมีความได้เปรียบโดยสามารถ เสนอรายชื่อบุคคลที่ประชาชนรู้จักได้มากกว่าพรรคการเมืองขนาดเล็ก

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหาร ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้พิจารณากรณีที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่อาจมีความได้เปรียบในการเสนอรายชื่อบุคคล ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในการเสนอรายชื่อบุคคลใดที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นต้องได้รับความ ยินยอมจากบุคคลนั้นก่อน นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการได้พิจารณากรณีพรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคล คนเดียวกันมาเป็นนายกรัฐมนตรีอาจเกิดปัญหาพรรคการเมืองตัวแทนของพรรคการเมืองอื่น ซึ่งรูปแบบ ทางเลือกที่ ๓ ประชาชนจะทราบว่าพรรคการเมืองใดเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองอื่น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ระบบรัฐสภามีรูปแบบมาจากประเทศอังกฤษโดยหลักการของ ระบบรัฐสภา คือ สภาให้ความเห็นชอบผู้นำฝ่ายบริหารซึ่งอาจมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ บุคคลภายนอกที่มีความสามารถได้ แต่สำหรับประเทศไทยนั้นประชาชนส่วนหนึ่งจะมีความกังวลว่า บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเข้ามามีอำนาจเหนือสภาได้ ซึ่งในหลักการการให้ บุคคลภายนอกที่มีความสามารถมาเป็นผู้นำฝ่ายบริหารจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดเนื่องจากสภาจะเป็น ผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ ส่วนประเทศฝรั่งเศสผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีต้องได้รับการคัดเลือกจาก พรรคการเมืองก่อนและต้องพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยรูปแบบทางเลือกที่ ๓ จะทำให้บุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีต้องผ่านการยอมรับจากประชาชนจึงมี เหตุผลที่สภาจะให้ความเห็นชอบบุคคลนั้น

- เรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรีจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขทางการเมือง และเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ประเทศไทยมีปัญหาระหว่างกลุ่มอำนาจและกลุ่มทุนที่นำมาสู่การเลือกตั้งในปี ๒๕๔๐ จึงได้มีการกำหนดให้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ทำให้ประชาชนทราบว่าบุคคลใดที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี การ กำหนดให้บุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นอาจไม่สอดคล้องกับระบบการ

เลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม อย่างไรก็ตาม รูปแบบทางเลือกที่ ๓ จะทำให้ประชาชนตัดสินใจได้ว่าบุคคลใดควรเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาประเทศในยามวิกฤติได้

- หากไม่กำหนดให้บุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อาจทำให้เกิดกรณีกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคการเมืองนั้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อได้กำหนดให้สภามีอำนาจให้ความเห็นชอบผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ควรเปิดโอกาสให้สภาเป็นผู้คัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี ที่ผ่านมาจากบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีจะมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ทำให้นายกรัฐมนตรีถูกกำหนดโดยพรรคการเมือง ข้อเสนอของคณะอนุกรรมการทำให้พรรคการเมืองต้องนำเสนอบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี โดยประชาชนที่ลงคะแนนเลือกตั้งจะรับรู้ว่าบุคคลใดที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีทำให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีความก้าวหน้า ข้อดีของรูปแบบทางเลือกที่ ๓ คือ บุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับความเห็นชอบทางอ้อมจากประชาชน การกำหนดให้มีบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีมากกว่าหนึ่งคนจะทำให้ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นและไม่เป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองคัดเลือกบุคคลใดก็ได้มาเป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งทำให้การลงคะแนนของประชาชนมีความหมายมากขึ้น อีกทั้งประชาชนจะมีมุมมองต่อพรรคการเมืองอย่างเข้มงวดรอบคอบ ส่งผลให้พรรคการเมืองต้องวางแผนล่วงหน้าในการกำหนดบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนกรณีที่พรรคการเมืองไม่เสนอรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีหรือพรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีซ้ำกัน จะไม่ทำให้เกิดปัญหาใด นอกจากนี้ บุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่นั้น ไม่ก่อให้เกิดปัญหาใด เนื่องจากในวันที่มีการเสนอบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะอยู่ในช่วงเวลาที่ยังไม่มี การเลือกตั้ง ทำให้ไม่มีบุคคลใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่มีความจำเป็นต้องบังคับให้บุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีต้องลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ส่วนการป้องกันปัญหาที่บุคคลใดอาจตั้งพรรคการเมืองขนาดเล็กไว้เพื่อให้ตนเองมีรายชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น สามารถป้องกันได้โดยการกำหนดว่า กรณีที่มีรัฐบาลผสมให้มีการคัดเลือกนายกรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีที่ได้มีการจัดตั้งไว้ของทุกพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลได้ แต่มีเงื่อนไขว่าพรรคการเมืองนั้นต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เห็นควรให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษารายละเอียดของวิธีการให้ได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีเพิ่มเติม

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ประชาชนบางส่วนอาจมีความสงสัยเรื่องนายกรัฐมนตรีที่มาจากบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ทางการเมืองในอดีต ประกอบกับรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งและได้รับความเห็นชอบจากสภา ทำให้ประชาชนมีมุมมองว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านการเลือกตั้งเท่านั้น จึงควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีที่มาจากความเห็นชอบของสภาเช่นเดิม ส่วนข้อเสนอของคณะอนุกรรมการจะทำให้ประชาชนได้ตรึงใจได้ว่าเมื่อเลือกพรรคการเมืองใดแล้วประชาชนจะได้ผู้บริหารประเทศในลักษณะใด นอกจากนี้ ควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีความเข้มแข็งในการตัดสินใจโดยไม่ผูกพันพรรคการเมืองและต้องยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญด้วย ที่ผ่านมามีการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องบริหารประเทศด้วยจริยธรรมและธรรมาภิบาล จึงควรกำหนดให้การบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรีต้องมีความ

ยึดโยงเรื่องจริยธรรมและธรรมาภิบาล อย่างไรก็ดี ที่ประชุมควรคำนึงถึงมาตรฐานและคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยนอกเหนือจากที่มาของนายกรัฐมนตรี

- ประเทศสเปนซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กำหนดให้การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ แต่ก่อนที่พระมหากษัตริย์จะใช้ อำนาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจะมีการเชิญผู้นำพรรคการเมืองมาปรึกษาหารือและให้ความเห็นบุคคล ที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งพรรคการเมืองแต่ละพรรคได้มีการเปิดเผยรายชื่อบุคคลที่พรรคจะเสนอให้ เป็นนายกรัฐมนตรีให้ประชาชนรับทราบไว้เบื้องต้นแล้ว โดยในการปรึกษาหารือเพื่อเลือกนายกรัฐมนตรี จะยึดหลักการสำคัญสามประการ คือ ๑) บุคคลใดสามารถเป็นผู้นำฝ่ายบริหารได้ดีที่สุด ๒) บุคคลใดเป็นที่ ยอมรับของประชาชนและสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด และ ๓) บุคคลใดสามารถปฏิบัติหน้าที่แทน พระมหากษัตริย์ในการดูแลประชาชนได้ดีที่สุด สำหรับประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ บุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อย่อมเป็นบุคคลที่มีโอกาสสูงสุดที่จะได้รับการเสนอ ชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ว่าจะมีรายชื่ออยู่ในอันดับใดของบัญชีรายชื่อก็ตาม นอกจากนั้น การเสนอรายชื่อ บุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคะแนนเสียงรับรองจำนวนหนึ่ง ดังนั้น แม้จะ กำหนดให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคต้องเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีให้ประชาชน ได้รับทราบก่อนมีการเลือกตั้ง แต่บุคคลดังกล่าวย่อมต้องได้รับการรับรองจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีด้วยเช่นกัน

- นายกรัฐมนตรีควรมีที่มาจากการให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร โดยเมื่อพรรคการเมือง เสนอรายชื่อบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมต้องมีความ รับผิดชอบทางการเมืองต่อรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้เสนอด้วย ซึ่งหากยึดถือหลักการดังกล่าวย่อมทำให้ วิธีการเลือกนายกรัฐมนตรีโดยกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเสนอบัญชีรายชื่อบุคคลที่สมควรได้รับเลือกเป็น นายกรัฐมนตรีมีความเหมาะสม ทั้งนี้ หากกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเสนอบัญชีรายชื่อบุคคลที่สมควร ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีให้ประชาชนได้รับทราบก่อนมีการเลือกตั้ง ควรมีการกำหนดกลไกเพิ่มเติม เพื่อให้การเลือกนายกรัฐมนตรีมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็น นายกรัฐมนตรี หรือการกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถส่งรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี โดยเป็นบุคคลเดียวกันได้หรือไม่ เป็นต้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือ รัฐมนตรีในคราวเดียวกันได้หรือไม่ ทั้งนี้ การปกครองในระบอบรัฐสภาผู้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารย่อมมี ความเชื่อมโยงกับฝ่ายนิติบัญญัติ และหากกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องขาด สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อ เท่านั้นที่มีสิทธิดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ซึ่งไม่เป็นธรรมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนั้น ควรให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือ รัฐมนตรีในคราวเดียวกันได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า ประเด็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ในคราวเดียวกันได้หรือไม่ คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้พิจารณาและมีความเห็นว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ บัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ในคราวเดียวกัน ซึ่งในทางปฏิบัติบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจึงมาจาก

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อเท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกัน แต่การลงมติในสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมีส่วนได้เสีย บุคคลดังกล่าวจะลงมติในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ ทั้งนี้ สาเหตุที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกัน เนื่องจากเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หากภายหลังมีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีย่อมทำให้พ้นจากสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปด้วย ทำให้นายกรัฐมนตรีสามารถรอบำการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกัน ย่อมเป็นการแบ่งแยกให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ซึ่งในระบบรัฐสภาฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารไม่ได้แบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาด ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมสามารถปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารได้ นอกจากนี้ หากรัฐมนตรีไม่มีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจทำให้เกิดปัญหาในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ เนื่องจากรัฐมนตรีไม่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติแต่อย่างใด

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- แนวคิดในการแบ่งแยกฝ่ายนิติบัญญัติออกจากฝ่ายบริหารปรากฏชัดในรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส โดยระบบพรรคการเมืองของฝรั่งเศสมีการควบคุมการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้การทำงานของรัฐบาลสอดคล้องกับนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในระบบรัฐสภา ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารต้องมีความสอดคล้องกัน ไม่ได้แบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาด ดังนั้น ควรกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกันได้

- หากกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีผลกระทบต่อโครงสร้างคะแนนของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากต้องมีการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เพื่อทดแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไปดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี จึงควรบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกันได้

- การแบ่งแยกอำนาจ (separation of powers) ในประเทศอังกฤษซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ได้มีการแบ่งแยกอำนาจกันอย่างเด็ดขาด แต่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติต้องปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกัน ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเช่นกัน จึงควรกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกันได้

- หากกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีรายชื่อนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจึงอาจไม่ได้มีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เช่นกัน ดังนั้น ไม่มีเหตุผลใดที่จะบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี สำหรับความกังวลว่าหากให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรีในคราวเดียวกันจะทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติหน้าที่ขาดประสิทธิภาพ ยังมีองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอีกทางหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมทำให้ต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ทำให้เกิดปัญหาในการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ทั้งนี้ การสร้างดุลแห่งอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์กระทำได้ยาก เนื่องจากฝ่ายบริหารต้องมีคะแนนเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจึงจะสามารถดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารได้ ดังนั้น การตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติต้องให้องค์กรอิสระร่วมตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานที่ไปด้วย จึงจะทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลมีประสิทธิภาพ

- มีกรรมการสอบถามว่า หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตายหรือลาออกจากตำแหน่ง และต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ต้องมีการคำนวณคะแนนใหม่เพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละพรรคการเมืองควรจะได้หรือไม่

- หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตายหรือลาออกจากตำแหน่ง ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อ ต้องให้บุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อลำดับถัดไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนที่ แต่หากเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นใหม่ สำหรับกรณีมีการเลือกตั้งใหม่และต้องคำนวณคะแนนเพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง คือ กรณีที่มีการทุจริตเลือกตั้งทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเท่านั้น ทั้งนี้ สาเหตุที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไปคราวเดียวกันได้ เนื่องจากในต่างประเทศไม่มีการห้ามในลักษณะดังกล่าว และการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไปคราวเดียวกันทำให้ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เนื่องจากมีการทุจริตเลือกตั้ง ต้องมีการคำนวณคะแนนเพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง เพราะคะแนนที่คำนวณได้อาจมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละพรรคการเมืองควรจะได้ก็ได้ แต่กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาย ลาออกจากตำแหน่ง หรือขาดคุณสมบัติ ไม่ต้องมีการคำนวณคะแนนใหม่เพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งแต่อย่างใด

สำหรับการกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น หากกำหนดให้ส่งรายชื่อได้จำนวนไม่เกินห้าคน จะเหมาะสมหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินห้าคน อาจมากเกินไป ควรกำหนดให้ส่งรายชื่อได้จำนวนไม่เกินสามคน จะเหมาะสมมากกว่า

- ควรกำหนดให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ไม่เกินจำนวนห้าคน เนื่องจากพรรคการเมืองบางพรรคอาจส่งรายชื่อไม่ครบจำนวนห้าคน หรือหากมีการส่งรายชื่อครบจำนวนห้าคน อาจมีการเรียงลำดับรายชื่อเพื่อให้

ประชาชนได้ทราบบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนมีการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ควรกำหนดคุณสมบัติบุคคลที่พรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไว้ด้วย เพื่อเป็นการคัดกรองบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีอีกทางหนึ่ง

- การกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินห้าคน ไม่ควรให้แต่ละพรรคการเมืองเสนอรายชื่อซ้ำซ้อนกันได้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและทำให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีและพรรคการเมืองได้รับการยอมรับจากสังคมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจบัญญัติให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีได้รับการเสนอชื่อจากพรรคการเมืองได้เพียงพรรคเดียว และพรรคการเมืองบางพรรคอาจไม่เสนอรายชื่อบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรีเลยก็ได้ สำหรับบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินห้าคน ควรกำหนดให้มีการเรียงลำดับภายในบัญชีด้วยหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาด้วย อาจเกิดปัญหากรณีการจัดตั้งรัฐบาลผสมโดยการรวมหลายพรรคการเมืองเป็นรัฐบาล เนื่องจากต้องมีการตกลงกันว่าจะเลือกบุคคลในบัญชีรายชื่อของพรรคใดเป็นนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากควรเปิดโอกาสให้แต่ละพรรคการเมืองได้เสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับการเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎรต้องมีการพิจารณารับรองรายชื่อบุคคลอีกครั้งหนึ่ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีข้อดี คือ ทำให้พรรคการเมืองต้องมีความรับผิดชอบในการเรียงลำดับรายชื่อดังกล่าว และหากสภาผู้แทนราษฎรไม่เลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามลำดับที่พรรคการเมืองจัดทำไว้ ต้องสามารถอธิบายให้สังคมเข้าใจได้ว่าเหตุใดจึงกระทำเช่นนั้น

- การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะมีความเหมาะสม หากพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ แต่หากมีการจัดตั้งรัฐบาลผสมโดยการรวมหลายพรรคการเมืองเป็นรัฐบาล ต้องมีการกำหนดกลไกเพิ่มเติมเพื่อให้การเลือกบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ย่อมทำให้การจัดตั้งรัฐบาลกระทำได้ยากขึ้น เนื่องจากทำให้เกิดการเจรจาต่อรองตำแหน่งทางการเมืองตามมาด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรต้องให้ความเห็นชอบผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีตามบัญชีรายชื่อนั้น หากประชาชนไม่เห็นด้วยกับการเรียงลำดับรายชื่อของพรรคการเมืองดังกล่าว ย่อมทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถปรับเปลี่ยนลำดับรายชื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากไม่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในทางปฏิบัติพรรคการเมืองย่อมต้องสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อใช้ในการเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรีอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่อย่างใด

- หากไม่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีข้อดี คือ ทำให้ไม่เกิดข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลที่ได้รับการจัดลำดับภายในบัญชีรายชื่อดังกล่าว เพราะไม่มีการจัดเรียงลำดับบุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งส่งผลให้บุคคลในบัญชีรายชื่อมีสิทธิได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีได้เท่าเทียมกัน

- หากไม่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และภายหลังมีเหตุให้บุคคลในบัญชีรายชื่อดังกล่าวไม่อาจได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ย่อมเกิดปัญหาในการเสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ เนื่องจากไม่ทราบลำดับรายชื่อของพรรคการเมืองที่แน่นอน และส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินขาดความต่อเนื่องได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการไม่กำหนดให้เรียงลำดับรายชื่อดังกล่าวเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากควรให้พรรคการเมืองมีอิสระและสามารถตัดสินใจเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้พอสมควร และป้องกันไม่ให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่า คณะกรรมการกำหนดกฎเกณฑ์การเลือกนายกรัฐมนตรีไว้ล่วงหน้าด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ากำหนดกฎเกณฑ์เพื่อรองรับให้บุคคลที่มีได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนสามารถเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ ดังนั้น การสื่อสารกับสังคมควรกล่าวในภาพรวมว่า เรื่องการกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินห้าคน คณะกรรมการเห็นว่าไม่ควรให้แต่ละพรรคการเมืองเสนอรายชื่อซ้ำซ้อนกัน ส่วนเรื่องการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเรียงลำดับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือไม่ หรือเรื่องการกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร คณะกรรมการพร้อมรับฟังความเห็นของทุกภาคส่วนอย่างรอบด้านเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

- การสื่อสารกับสังคมในประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการต้องยืนยันว่าการกำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในพรรคการเมืองและทำให้พรรคการเมืองมีความรอบคอบในการเสนอชื่อบุคคลให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งหากพรรคการเมืองนำรายชื่อบุคคลที่เป็นเครือญาติของหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองมาไว้ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำดังกล่าว เนื่องจากถือเป็นการส่อเจตนาที่ไม่สุจริตในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- หากสื่อสารกับสังคมคลาดเคลื่อนและทำให้เกิดความเข้าใจว่า คณะกรรมการได้กำหนดกฎเกณฑ์โดยเปิดโอกาสให้มีการสืบทอดอำนาจในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ จะทำให้รัฐธรรมนูญถูกลดความศักดิ์สิทธิ์และคุณค่าลง นอกจากนั้น คณะกรรมการไม่ควรใช้คำว่า “บัญชีรายชื่อนายกรัฐมนตรี” เนื่องจากทำให้ประชาชนเกิดความสับสนว่าจะมีการเพิ่มบัญชีรายชื่อในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเกิดข้อสงสัยในเจตนารมณ์ของคณะกรรมการว่าเหตุใดจึงกำหนดให้มีบัญชีรายชื่อนายกรัฐมนตรี

ทั้งที่เจตนารมณ์ที่แท้จริงของคณะกรรมการ คือ ต้องการให้พรรคการเมืองมีความโปร่งใสในการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ประชาชนได้ทราบรายชื่อที่แน่นอนก่อนมีการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- คณะกรรมการควรสื่อสารกับสังคมให้เข้าใจว่า ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรีจะกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเสนอรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเห็นควรให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ประชาชนได้ทราบรายชื่อก่อนหน้าก่อนมีการเลือกตั้ง สำหรับรายละเอียดในการดำเนินการว่าจะกำหนดให้มีการจัดทำเป็นบัญชีนายกรัฐมนตรีหรือไม่ คณะกรรมการจะได้พิจารณากำหนดกลไกและวิธีการดำเนินการต่อไป

ที่ประชุมแสดงความเห็นเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรี ดังนี้

- สังคมให้ความสนใจว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะบัญญัติหลักการเรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรีอย่างไร ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้นายกรัฐมนตรียึดโยงกับสภาผู้แทนราษฎรและยึดโยงกับประชาชน

- เรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอของคณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารเกี่ยวกับรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งประกาศให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าพรรคการเมืองแต่ละพรรคจะเสนอบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ไม่ควรใช้คำว่า “บัญชีรายชื่อ” ควรใช้คำว่า “รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี” เพื่อมิให้ประชาชนเกิดความสับสนว่าเป็นรายชื่อเดียวกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

- พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งประกาศให้ประชาชนได้ทราบก่อนการเลือกตั้ง โดยรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น พรรคการเมืองอาจเลือกจากผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อก็ได้

- หลักการเรื่องรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ควรกำหนดเงื่อนไขบังคับให้พรรคการเมืองทุกพรรคต้องส่งรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการเรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมยังไม่มีข้อสรุปเกี่ยวกับจำนวนรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี วิธีการเสนอรายชื่อให้จัดเรียงรายชื่อตามลำดับหรือจัดเรียงรายชื่อตามตัวอักษร และจะบังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- จำนวนรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ควรกำหนดให้แต่ละพรรคการเมืองเสนอรายชื่อไม่เกินห้าคน

- หลักการเรื่องรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี ควรกำหนดมาตรการบังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อ เนื่องจากหากกำหนดให้เป็นดุลพินิจของพรรคการเมืองว่าจะส่งรายชื่อหรือไม่ส่งรายชื่อก็ได้ นั้น จะไม่สะท้อนเจตนารมณ์ที่มาของนายกรัฐมนตรีที่ต้องการให้ประชาชนทราบล่วงหน้าก่อนการเลือกตั้งว่าบุคคลที่พรรคการเมืองจะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีคือใคร

- การกำหนดให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคลให้เป็นนายกรัฐมนตรีพรรคการเมืองละไม่เกินห้าคน หมายความว่า พรรคการเมืองจะส่งรายชื่อหรือไม่ส่งรายชื่อก็ได้ใช่หรือไม่ และพรรคการเมืองใดที่

ไม่ส่งรายชื่อ พรรคการเมืองนั้นจะต้องเลือกจากรายชื่อที่พรรคการเมืองอื่นเสนอเท่านั้นหรือเลือกจากรายชื่ออื่นนอกเหนือจากรายชื่อที่พรรคการเมืองอื่นเสนอได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากพรรคการเมืองใดไม่ส่งรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี การลงมติให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคการเมืองนั้น จะต้องเลือกจากรายชื่อที่พรรคการเมืองอื่นเสนอเท่านั้น โดยบัญญัติว่า “การลงมติให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเลือกจากรายชื่อใดรายชื่อหนึ่งที่มีผู้เสนอ” โดยรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคเสนอนั้นเป็นรายชื่อที่ประกาศให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง

ส่วนหลักการที่กำหนดจำนวนรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองละไม่เกินห้ารายชื่อนั้น กรณีพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดตั้งรัฐบาล ไม่เสนอรายชื่อลำดับที่หนึ่งแต่เสนอชื่อเครือญาติซึ่งอยู่ในลำดับที่ห้าเป็นผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ความเห็นชอบ จะมีวิธีการป้องกันอย่างไร

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- หลักการเรื่องการกำหนดให้พรรคการเมืองส่งรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ควรให้เป็นดุลพินิจของพรรคการเมืองในการสรรหาบุคคล ไม่ควรกำหนดเงื่อนไขห้ามเสนอเครือญาติ การกำหนดลักษณะต้องห้ามดังกล่าวอาจถูกโต้แย้งคัดค้านจากพรรคการเมืองว่าเป็นการกีดกันกีดขวางทางการเมืองหรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพื่อทำลายพรรคการเมืองอีกพรรคหนึ่งก็ได้

- ความว่า “พรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินห้ารายชื่อ” เป็นการบังคับให้ทุกพรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองจะไม่ส่งรายชื่อไม่ได้

- การเสนอรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี ควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของพรรคการเมืองว่าจะส่งรายชื่อหรือไม่ส่งรายชื่อก็ได้ และรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองเสนอต้องไม่ซ้ำกัน เพื่อป้องกันมิให้กลุ่มทุนไปแฝงตัวในพรรคการเมืองขนาดเล็ก ส่วนกรณีพรรคการเมืองใดไม่ส่งรายชื่อในการลงมติให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองนั้นต้องเลือกจากรายชื่อที่พรรคการเมืองอื่นเสนอเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นที่สังคมให้ความสนใจในเรื่องการกำหนดให้พรรคการเมืองส่งรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น สังคมมองว่าเป็นหลักการที่เปิดช่องให้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงประเด็นเดียว ส่วนการกำหนดให้พรรคการเมืองมีสิทธิส่งรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น แม้ไม่บัญญัติคุณสมบัติของบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอชื่อไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวขาดคุณสมบัติก็ไม่สามารถเป็นนายกรัฐมนตรีได้

ส่วนการกำหนดจำนวนรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีพรรคการเมืองละไม่เกินห้ารายชื่อนั้น หมายความว่าพรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อหรือไม่เสนอรายชื่อก็ได้ใช่หรือไม่ หากที่ประชุมเห็นว่าควรบังคับให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อ ต้องบัญญัติความว่า “พรรคการเมืองต้องเสนอรายชื่อไม่เกินห้ารายชื่อ”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรบังคับให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อเพราะการลงสมัครรับเลือกตั้งบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งสะท้อนบทบาทของพรรคการเมืองในการเข้าสู่อำนาจรัฐ โดยพรรคการเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

- กรณีพรรคการเมืองมีนโยบายส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่เสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายของพรรคการเมืองดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ออกแบบระบบการเลือกตั้ง ซึ่งต้องการให้แต่ละพรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีให้ประชาชนได้รับทราบประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

- การเลือกตั้งในอดีตมีพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งว่าต้องการเข้ามาทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองเพื่อให้สมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของหลักการระบบการเลือกตั้งที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญออกแบบให้การเลือกตั้งมีการแข่งขันระหว่างพรรคการเมือง โดยใช้รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งของประชาชน

- การบังคับให้พรรคการเมืองส่งรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคการเมืองขนาดใหญ่กับพรรคการเมืองขนาดเล็กมีข้อดีและข้อเสียต่างกัน พรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจใช้เป็นเครื่องมือต่อรองกับพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งรัฐบาลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางบริหาร หรือพรรคการเมืองขนาดใหญ่อาจสร้างพรรคคนอมินิในพรรคการเมืองขนาดเล็กก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในมุมมองที่ต่างกันกรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กที่กำลังพัฒนาพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้งว่าไม่ต้องการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล แต่ต้องการทำหน้าที่แทนประชาชนในสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น และในการจัดตั้งรัฐบาลหากพรรคการเมืองใดเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมก็จะสนับสนุนบุคคลนั้นจึงไม่เสนอชื่อนายกรัฐมนตรี พรรคการเมืองขนาดเล็กสามารถทำได้หรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีพรรคการเมืองละไม่เกินห้ารายชื่อนั้นควรปรับลดลงเหลือพรรคการเมืองละไม่เกินสามคนเพื่อป้องกันผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทุนอาจใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อสร้างชื่อให้แก่ตนเอง

- รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีพรรคการเมืองละไม่เกินห้ารายชื่อนั้นไม่จำเป็นต้องเสนอจากผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อก็ได้ แต่ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อให้บุคคลที่ถูกเสนอชื่อมีความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองและลดความกังวลของสังคมเรื่องการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

- พรรคการเมืองที่มีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ควรกำหนดจำนวนขั้นต่ำในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง พรรคการเมืองนั้นจึงจะสามารถเสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ เพื่อไม่ให้เกิดกรณีนายทุนของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ไปแฝงตัวในพรรคการเมืองขนาดเล็ก

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามจำนวนที่กำหนดเป็นการปิดกั้นพรรคการเมืองขนาดเล็กในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและส่งรายชื่อบุคคลที่จะเป็น

นายกรัชมณฑรี แต่การลงมติให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัชมณฑรีอาจกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองว่าต้องมีจำนวนเท่าใดจึงจะใช้รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นเสนอให้เป็นนายกรัชมณฑรีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ความเห็นชอบได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า รายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัชมณฑรีที่พรรคการเมืองเสนอจากสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ควรกำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า รายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัชมณฑรีที่พรรคการเมืองเสนอจากสมาชิกของพรรคการเมือง ไม่ควรกำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเนื่องจากระยะเวลาการบังคับให้เป็นสมาชิกอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวสังกัดพรรคการเมืองไม่ครบเวลาตามที่กำหนด เมื่อบุคคลดังกล่าวยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อในนามพรรคการเมืองแล้ว ควรยกเว้นระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยถือว่าบุคคลดังกล่าวมีความผูกพันกับพรรคการเมืองนั้นทันที

- มีกรรมการสอบถามว่า คุณสมบัติของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งและรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัชมณฑรี คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบคุณสมบัติ ถ้าตรวจสอบแล้วปรากฏว่ารายชื่อใดขาดคุณสมบัติ พรรคการเมืองจะต้องแจ้งรายชื่อใหม่หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง ร่างรัฐธรรมนูญฉบับก่อนกำหนดว่าต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวที่ประชุมเห็นว่าควรกำหนดหลักการเหมือนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะขัดแย้งกับเรื่องการกำหนดระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมืองของบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอเป็นนายกรัชมณฑรีหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คุณสมบัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้หลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แต่รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัชมณฑรีควรบังคับให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่ไม่ควรกำหนดระยะเวลา ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดของพรรคการเมืองในสรรหาบุคคลที่เหมาะสมเพื่อเสนอรายชื่อ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ประเด็นคุณสมบัติของบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัชมณฑรี ควรกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเหมือนหรือต่างกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการกล่าวว่า คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของนายกรัชมณฑรี ควรกำหนดหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนโดยใช้คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเกณฑ์ แต่กำหนดลักษณะต้องห้ามบางลักษณะเพิ่มเติม โดยความเข้มของคุณสมบัติจะถูกกำหนดไว้ในคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัชมณฑรีนั้น การจะบังคับให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องพิจารณาบททวนให้ดี เช่น พรรคการเมืองต้องการเสนอชื่อบุคคลหนึ่งให้เป็นนายกรัชมณฑรี แต่การบังคับให้ต้องสังกัดพรรคการเมือง บุคคลดังกล่าวอาจไม่ยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อก็ได้ เป็นต้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- รัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีไว้ ดังนั้น รายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีก็ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีด้วย

- คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของนายกรัฐมนตรี ควรกำหนดวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไม่ควรกำหนดวุฒิการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ได้มีโอกาสเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่บังคับว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี แต่คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรีบังคับว่าต้องจบปริญญาตรี

- การไม่กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจถูกสังคมมองว่าไม่คำนึงถึงวิวัฒนาการของการศึกษา ไม่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาต่อในชั้นปริญญา ดังนั้น ควรกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

- คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารควรศึกษาเพิ่มเติมกรณีนายกรัฐมนตรีรักษาการลาออกได้หรือไม่ และกรณีคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะผู้ใดจะรักษาการ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๒๐ นาฬิกา

นายสกลัน พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์